

Sluchové postižení

surdopedie

Klasifikace podle ztráty v decibelech

(Lejska, 2003):

- Normální stav sluchu 0 dB – 20 dB
- Lehká vada, porucha sluchu 20 dB – 40 dB
- Středně těžká vada, porucha sluchu 40 dB – 60 dB
- Těžká vada, porucha sluchu 60 dB – 80 dB
- Velmi těžká vada, porucha sluchu 80 dB – 90 dB
- Hluchota komunikační (praktická) = zbytky sluchu 90 dB a více
- Hluchota úplná (totální) bez audiometrické odpovědi

Klasifikace podle doby vzniku

- prelinguální – před začátkem rozvoje řeči
- postlinguální – až po rozvoji mluvené řeči (ohluchlí)

Klasifikace podle lokalizace (místa postižení)

■ periferní:

- převodní** (ve vnějším nebo ve středním uchu),

- percepční** (ve vnitřním uchu),

- smíšené** (kombinace převodní a percepční vady),

■ **centrální** (v mozku, centrální nervové soustavě).

Klasifikace podle etiologie

- **dědičné** – většina vad sluchu je genetického původu
- **získané**
  - **infekční choroby** (zánět mozkových blan, meningitida, meningoencefalitida, příušnice),
  - **onemocnění centrální nervové soustavy** (např. sklerosa multiplex),
  - **traumata** (úrazy) hlavy a uší,
  - moderní agresivní **chemoterapie**, některé **léky**
  - **nachlazení**, které změní průchodnost Eustachovy trubice a tím i možnosti ventilace středouší (i prostá rýma zhoršuje přechodně sluch u dětí),
  - **opakované hnisavé záněty středního ucha** mohou způsobit přechodné i trvalé poškození struktury středního ucha. (Lejska, 2003)
  - **akustické trauma**.

Vyšetření sluchu

- **klasická sluchová zkouška** – na základě opakování slov, která vyšetřující předřikává hlasitě i šepem, hodnotí se vzdálenost, ze které vyšetřovaný slova slyší a rozumí jim,
- **subjektivní audiometrie**
  - **prahová tónová audiometrie** – pomocí generátorů různých tónů a šumů různé intenzity a na různých frekvencích se postupně vyšetřují obě uši, výsledek se zaznamenává do audiogramu
  - **slovní audiometrie** – vyšetřovanému se použít sestavy deseti slov, které musí opakovat, postupem od silnější intenzity k nižší se najde práh srozumitelnosti,
  - **speciální nadprahové testy**
- **objektivní audiometrie**
  - **metody akustické**
    - **tympanometrie** – měření množství akustické energie ve vnějším zvukovodu, které se odráží od blanky bubínku
    - **otoakustické emise (OAE)** – zjišťování aktivní činnosti vnitřního ucha
  - **metody elektrofyziologické**
    - **vyšetření pomocí evokovaných potenciálů (BERA)** – pomocí elektrod, přilepených za uši a na čelo, se sbírají informace o elektrickém impulsu, procházejícím po mozkových drahách od ucha do kmene mozku.

Dvojí definice hluchoty

Audiologická definice

- „neslyšící“ – osoba se sluchovou ztrátou, jedinec bez zbytků sluchu z medicínského hlediska.

Kulturní definice

- „**N**eslyšící“ s velkým N se cítí být příslušníky jazykové a kulturní menšiny, která užívá svůj vlastní jazyk (znakový jazyk) a má vlastní kulturu, zvyky...

Formy komunikace:

- znaková řeč (znakový jazyk, znakovaná čeština)
- mluvená řeč
- odezírání
- daktylotika
- písmo
- augmentativní a alternativní a komunikace.

Kultura neslyšících

Neslyšící lidé tvoří specifickou skupinu lidí, které spojuje velmi silný pocit sounáležitosti

■ Jazyk

- divadelní představení, povídky, poezie či vtipy

■ Pravidla chování

- komunikační pravidla, jak upoutávat pozornost neslyšícího člověka, jak s ním vést rozhovor, jak si vyměňovat role, jak rozhovor přerušit či ukončit

■ Zkušenosti a zážitky

- zkušenosti, které zažili při styku se slyšícím okolím. Neslyšící byli otevřeně či skrytě utlačováni, slyšící se je neustále snažili "předělat" na slyšící

■ Společně sdílené aktivity

- kulturní a sportovní akce, akce pro děti i seniory, výlety, plesy, volba Miss a další aktivity

Vzdělávání SP

■ Škola má dvě funkce:

□ **vzdělávací**

□ **sociální.**

■ Škola tedy slouží nejen k předávání vědomostí a klíčových kompetencí, ale i k získávání sociálních zkušeností se svými vrstevníky, k rozvíjení sociální inteligence.

-
- Na základě Zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání **má každý právo na odpovídající vzdělávání.**
  - Současný vzdělávací systém umožňuje získat vzdělání v běžné mateřské, základní či střední škole, nebo v mateřské, základní či střední škole pro sluchově postižené.

-
- Vzdělávání žáků se sluchovým postižením rovněž upravuje **vyhláška 73/2005 Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.**
  - U dětí s lehkými a středně těžkými sluchovými vadami se většinou odborníci spolu s rodiči shodnou na integraci do běžné školy.

Možnosti vzdělávání

- **Integrace** (individuální, skupinová)
- **MŠ** pro SP
- **ZŠ** pro SP
- **SŠ** pro SP:
  - SOU pro SP,
  - OU pro SP,
  - praktická škola pro SP,
  - Gymnázium pro SP,
  - SOŠ pro SP.

Kritéria pro integraci

(Janotová, Svobodová, 1998)

- **Dítě** (školní zralost, připravenost, užívání pomůcek, postoj k sobě).
- **Rodina** (aktivní spolupráce, reálná očekávání, pozitivní vztah).
- **Škola** (ředitel/ka, učitelé, žáci).
- **SPC** (poradenství).
- **Prostředky speciálně-pedagogické podpory** (asistent, kompenzační a rehabilitační pomůcky, úprava podmínek).
- **Forma integrace** (individuální, skupinová).
- **Další faktory** (sociálně-psychologické mechanismy).

Výhody integrace

(Janotová, Svobodová, 1998)

- v místě bydliště
- identifikace se skupinou slyšících
- běžná škola je výzvou, podnětem
- dostatek mluvních vzorů
- lepší školní a řečové výkony
- musí se vyrovnávat se všedními potížemi
- význam pro zdravé děti
- lepší návaznost – střední a vysoké školy.

Nevýhody integrace

(Janotová, Svobodová, 1998)

- učitel si nemusí uvědomovat odlišnost přístupu
- dítě se může cítit izolované
- velký počet žáků ve třídě
- neochota spolužáků pomáhat
- špatná akustika, hladina hluku
- větší vytížení rodičů.

Příprava školy na přijetí žáka

- **Materiální a finanční zabezpečení**
- **Podmínky běžného fungování žáka ve škole**
- **IVP**
- **Organizace a forma výuky**
- **Hodnocení**
- **Mimoškolní aktivity organizované školou**
- **Existence integračního týmu a koordinátora integrace na škole**
- **Role a postavení asistenta**
- **Odborné zajištění integrace**
- **Vztah spolužáků k integrovanému žákovi**
- **Komunikace rodičů žáka se školou**

Rušivé situace, vznikající ve třídě:

- **mluví-li více dětí najednou**, SP žák se neorientuje (neví, kdo právě mluví) a často ani nerozumí,
- odrazy zvuku od stěn a stropu, magnetické tabule, nevhodná podlahová krytina (nepohltí zvuky posunovaných židliček a lavic, kroky),
- neutěsněná či otevřená **okna, propouštějící hluk** z okolí školy (rušná ulice, školní hřiště),
- **pomůcky, vydávající zvuk** (zpětný projektor),
- **stejná činnost všech žáků** (otevírání učebnic).

I hluk při pracovních činnostech může SP obtěžovat, jisté zvuky mohou působit až bolestivé pocity.

Učitel

Učitel je ústřední postavou dlouhodobého integračního procesu.

(Sobotková, 2003)

Učitel

- musí mít zájem o další vzdělávání a získávání informací o specifické problematice sluchového postižení
- musí pomoci žákovi překonat počáteční obtíže
- musí vytvořit motivující atmosféru ve třídě
- musí pomoci spolužákům naučit se žáka s postižením přijmout, komunikovat s ním, pomáhat mu
- měl by se seznámit a spolupracovat s rodinou
- měl by spolupracovat a konzultovat se speciálním pedagogem speciálního pedagogického centra pro žáky s vadami sluchu, případně i s logopedem
- mohl by navázat na dosavadní zkušenosti z mateřské školy.

Učitel sluchově postiženého žáka by měl dbát na:

- kontrolu, zda žák porozuměl (vhodnými dotazy),
- nutnost shrnutí diskuze (či současných odpovědí více žáků) do nejdůležitějších bodů,
- vysvětlení, co se bude dál dělat (při změně činnosti či tématu rozhovoru),
- zapisování pokynů a čísel stránek úkolů (na tabuli, DŮ do deníčku),
- písemné členění vyučovací jednotky s vyznačením nejdůležitější části učiva,
- zvláštní pozornost věnovat důkladnému vysvětlení nových pojmů, včetně vypracování jejich seznamu, doplněného stručnou a srozumitelnou odpovědí,
- použití homonym bez kontextu celé věty.

Přístupy ke vzdělávání SP

Orální metoda

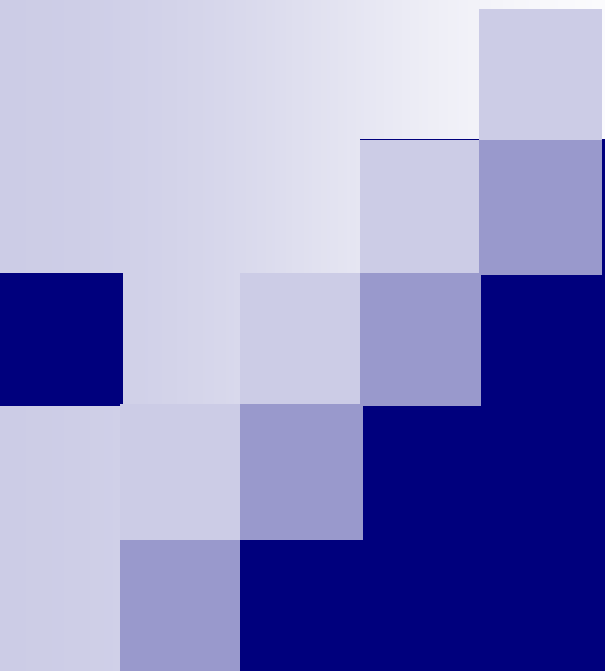
- orientace na **rozvoj mluvené řeči**, vzdělávání jejím prostřednictvím.

Metoda totální komunikace

- TK je praktická metoda komunikace využívající při vzdělávání **všechny možné a dostupné formy komunikace**.

Bilingvální metoda vzdělávání

- ve školách se jedná o **paralelní používání znakového jazyka a mluveného hláskového jazyka** majoritní společnosti převážně v jeho psané podobě.

Péče o děti se sluchovým postižením

PhDr. Pavla Pitnerová

Rehabilitační péče

Mezi předpoklady úspěšné rehabilitační péče o sluchově postižené dítě patří:

- **včasná diagnostika,**
- **včasné přidělení sluchadel,**
- **včasná a správná reedukace sluchu a řeči,**
- **rodinné zázemí,**
- **spolupráce níže uvedených složek komplexní péče.**

Komplexní péče

- **Zdravotnická zařízení**
- **Speciální pedagogická péče**
- **Vzdělávací systém**
- **Rodinná péče**

Zdravotnická zařízení

- **Foniatrie**
- **Otorinolaryngologie ORL**
- **Logopedie**
- **Pediatricie**
- **Psychologie**
- **Neurologie**

Možnosti korekce sluchu:

- sluchadlo
- implantovatelné sluchadlo, středoušní implantát
- kochleární implantát, kmenový implantát

Sluchadla

„elektroakustické přístroje, které zesilují a modulují zesílené zvukové signály vedené do sluchového analyzátoru podle typu a stupně sluchové vady.“

Přidělena a nastavena foniatrem na základě odborného audiologického vyšetření.

Na zakoupení sluchadel částečně přispívá pojišťovna.

Kochleární implantát

„elektronické zařízení, které dráždí elektrickým proudem nervová zakončení sluchového nervu v hlemýždi (cochlea).“

- Indikace v případě, že při používání sluchadla se nezjistí dostatečný rozvoj (sluch, řeč) a když nejsou poškozeny vláskové buňky.

Speciální pedagogická péče

■ Střediska rané péče

■ Speciálních pedagogická centra

- pomáhají s výchovou a vzděláváním dětí se sluchovými vadami,
- pomáhají rodinám nacházet odpovědi na nejrůznější otázky, které v souvislosti s poruchou sluchu vyvstávají,
- radí, jak se s dítětem naučit komunikovat, co všechno je třeba jej naučit před nástupem do školy.

Hlavní úkoly SPC

- poradenská a konzultační činnost,
- speciálně pedagogická a psychologická diagnostika v rámci pedagogicko-psychologického poradenství,
- depistáž (vyhledávání) klientů,
- terapie,
- pomoc při řešení sociálních otázek,
- péče o integrované děti.

Terapie

- reedukace sluchu
- logopedická péče (navozování mluvené řeči, náprava výslovnosti)
- výuka znakového jazyka
- řešení výchovných problémů
- příprava na implantaci kochleárního implantátu a následná logopedická péče.